

Nieuwsthema: Alle hens aan dek!

Themastart

Spiegel van het verleden

De reconstructie van het VOC-schip de Batavia wordt op dit moment voorbereid op een grote onderhoudsbeurt. Wat was de Batavia voor een schip? En wat leert dit schip ons over ons verleden?

Deze les

Bij **opdracht 1** test je je kennis over uitdrukkingen uit de tijd van de Batavia.

Bij **opdracht 2** bekijk en bespreek je de uitzending van het Jeugdjournaal.

Bij **opdracht 3** lees je de tekst actief aan de hand van sleutelvragen.

Bij **opdracht 4** maak je een tijdlijn.

Bij **opdracht 5** bereid je je voor op de eindopdracht: een betoog schrijven.

Opdracht 1

Uitdrukkingen uit de tijd van de Batavia

Er zijn veel uitdrukkingen en gezegdes die stammen uit de VOC-tijd. Wat weet je ervan?

1. *Voor pampus liggen* betekent dat je uitgeput bent of nergens meer toe in staat bent. Waarom moesten schepen soms letterlijk voor pampus liggen?
 - a) omdat er geen kapitein aan boord was
 - b) omdat ze hun lading kwijt waren
 - c) omdat ze moesten wachten tot ze de zandbank Pampus konden passeren
2. Wat betekent de uitdrukking *aan lagerwal raken*?
 - a) een haven binnenvaren
 - b) in moeilijkheden terechtkomen
 - c) rijk worden door handel
3. De uitdrukking *de wind in de zeilen hebben* betekent dat je veel geluk of succes hebt. Hoe ontstond deze uitdrukking?
 - a) Een schip kon sneller varen door een gunstige wind.
 - b) Een schip kreeg meer bemanning.
 - c) Een schip werd gerepareerd met nieuwe zeilen.
4. Wat betekent de uitdrukking *van wal steken*?

- a) beginnen met spreken of vertellen
- b) een ruzie beëindigen
- c) een nieuwe richting op gaan

5. Ken je nog meer uitdrukkingen die hun oorsprong hebben in de tijd van de VOC?
Schrijf er zoveel mogelijk op. Noteer ook de betekenis.

Opdracht 2

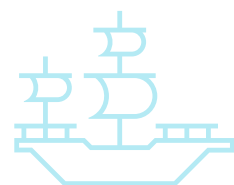
De uitzending van het Jeugdjournaal

1. Bekijk klassikaal de uitzending van het Jeugdjournaal.
2. Bespreek daarna de volgende vragen:
 - Waarom was de tocht die het schip de Batavia vanuit Lelystad maakte zo bijzonder?
 - Wat gebeurt er met het schip nadat het onderhoud is afgerond?
 - Wat gebeurde er met de originele Batavia tijdens haar eerste reis?
 - Wat kun je uit de uitzending afleiden over het belang van de Batavia voor Nederland?

Opdracht 3

Actief lezen

1. Je gaat nu de tekst lezen. Kijk goed naar de titel, de kopjes en de foto's bij de tekst.
Wat verwacht je in de tekst te gaan lezen?
2. Lees de tekst nu actief in groepjes. Bespreek de sleutelvragen in je groepje. Deze staan op de volgende bladzijde. Je hoeft de antwoorden niet op te schrijven.

Sleutelvragen

Groepje: _____

Leesdoel: _____

Inleiding

1. Wat weet je al over de VOC?

Spiegelretourschip

2. Waarom wordt de originele Batavia een *technisch hoogstandje* genoemd?

3. Waar komt de naam van het schip vandaan?

Noodlottige reis

4. Met welke doelen vertrok de Batavia vanuit Texel?

5. Waarom waren de vondsten uit het wrak belangrijk voor onderzoekers?

Nieuwe perspectieven

6. Wat wordt bedoeld met de uitspraak dat moderne geschiedschrijving "beide kanten van het verhaal" probeert te laten zien?

Reconstructie

7. Waarom denk je dat de schrijver benadrukt dat de Batavia geen replica is?

Batavia aan land

8. Hoe zorgt Museum Batavialand ervoor dat de Batavia behouden blijft voor toekomstige generaties?

Na het lezen

9. Welke informatie uit de tekst vind jij het belangrijkste voor mensen die meer willen leren over de VOC? Leg uit waarom.

Opdracht 4

Tijdslijn

In de tekst *Spiegel van verleden* staan veel historische gebeurtenissen beschreven. Van deze gebeurtenissen kun je een overzicht maken in een tijdslijn. De tijdslijn hieronder is deels ingevuld. Maak de tijdslijn compleet.

Jaar/datum	Gebeurtenis
1619	
_____	Het oorspronkelijke VOC-schip de Batavia wordt gebouwd op de Peperwerf in Amsterdam voor de VOC.
_____	De Batavia vertrekt vanuit Texel voor haar eerste reis naar Batavia (het huidige Jakarta).
4 juni 1629	
1629	Na de schipbreuk grijpt _____ de macht. Tijdens zijn schrikbewind worden meer dan 120 mensen vermoord.
1629	François Pelsaert vaart met een sloep naar Batavia om hulp te halen en keert na _____ dagen terug met reddingsschepen.
1629	Soldaat _____ en zijn medestanders weten de muiters te verslaan. _____ en zijn belangrijkste aanhangers worden geëxecuteerd.
_____	Het wrak van de Batavia wordt teruggevonden bij de Abrolhos-eilanden voor de kust van Australië.
Vanaf _____	Archeologen halen voorwerpen zoals kanonnen, munten en onderdelen van het schip uit het wrak.
Jaren _____	Historici gaan kritischer onderzoek doen naar de VOC en haar rol in de koloniale geschiedenis.
1985	In Lelystad begint de bouw van de reconstructie van de Batavia onder leiding van _____.
_____	De bouw van de reconstructie wordt voltooid.
2022	
19 september 2026	De reconstructie van de Batavia wordt _____
_____	De Batavia keert terug naar Museum Batavialand en krijgt een nieuwe plek op het land, acht meter hoger dan voorheen.
Toekomst	

Opdracht 5

Vorbereiden eindopdracht: een betoog schrijven

1. Lees de uitleg.

Uitleg

Een betoog schrijven

In de tekst heb je gelezen over de ontwikkeling van nieuwe perspectieven over de VOC-tijd. Een paar decennia geleden werd er anders naar deze periode gekeken dan nu. Bij de eindopdracht ga je **een betoog** schrijven aan de hand van een **stelling**. Een betoog is een **overtuigende tekst** waarin de schrijver met **argumenten** probeert de lezer van een mening of standpunt te **overtuigen**. Een betoog bestaat meestal uit drie delen:

- **Inleiding:** introductie van het onderwerp en de stelling
- **Kern:** bestaande uit argumenten die de stelling ondersteunen (en eventueel het weerleggen van tegenargumenten)
- **Slot:** samenvatting en standpunt
-

2. Voor dit betoog kun je kiezen uit één van de volgende stellingen:

- a) Je moet mensen en gebeurtenissen uit het verleden beoordelen met de regels van die tijd.
- b) Geschiedenisboeken moeten meer vertellen over de negatieve kanten van het verleden.
- c) Veel negatieve gebeurtenissen uit de geschiedenis werden veroorzaakt doordat mensen toen minder wisten dan nu.
- d) Bedenk een eigen stelling over het onderwerp.

3. Met welke stelling ga je aan de slag?

4. Wat is jouw standpunt? Bedenk alvast twee argumenten en een tegenargument.

Vooruitkijken

En verdiepen

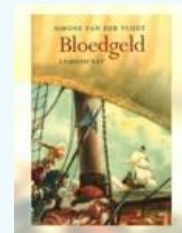
In week 2 ga je je nog verder verdiepen in dit nieuwsthema. Wil je alvast meer weten?

Op de website van Batavialand lees je het laatste nieuws over de onderhoudswerkzaamheden: <https://www.batavialand.nl/>

In de Canon van Nederland lees je meer over de geschiedenis van de VOC: <https://www.canonvannederland.nl/nl/>

Simone van der Vlugt schreef het boek Goud – Bloedgeld (C-boek):

Nadat Pieter verdacht wordt van de moord op zijn moeder, monstert hij aan op een VOC-schip. Hij vaart met De Ridderschap van Holland naar de Oost. Overleeft hij de reis?

Op www.jeugdbieb.nl/nieuwsbegrip vind je nog meer interessante filmpjes, boeken en websites over dit onderwerp.